

KANSAINVÄLISEN KOKONAISVALTAISEN KRIISINHALLINTASTRATEGIAN (COMPREHENSIVE APPROACH) MAHDOLLISUUDET SUOMEN KOKONAISMAANPUOLUSTUKSEN KANSAINVÄLISEN ULOTTUVUUDEN KEHITTÄMISEEN¹

TUOMO MERO

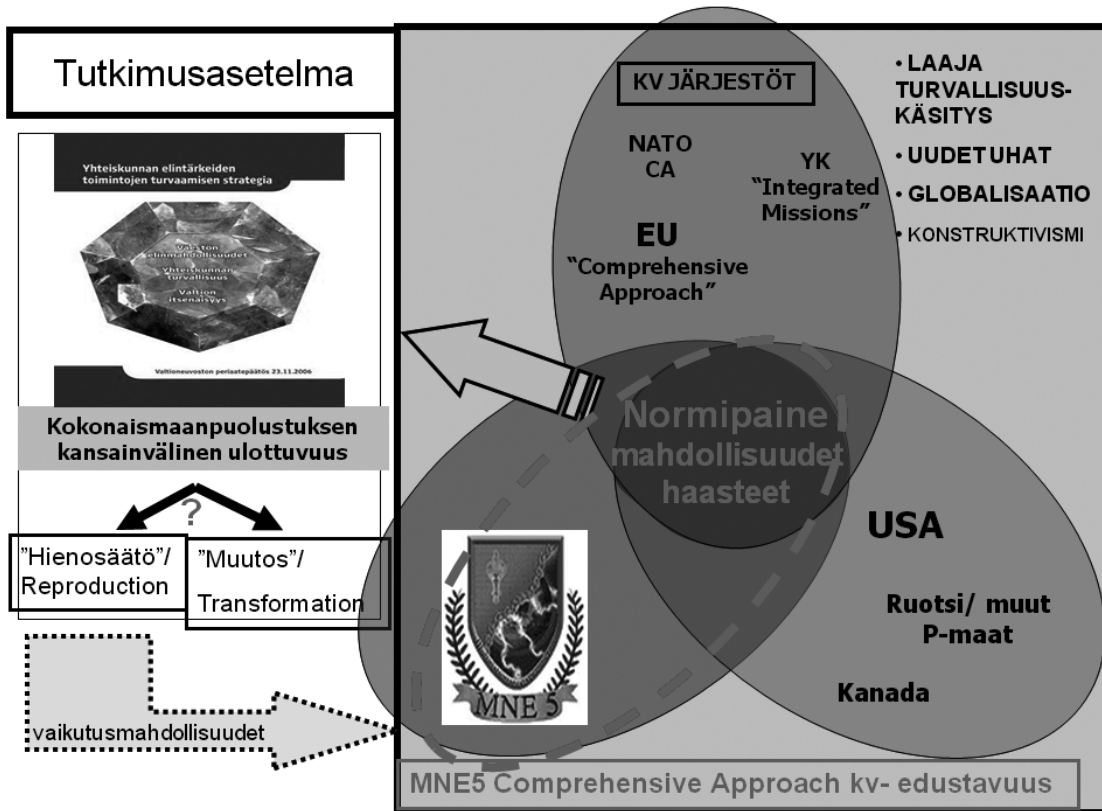
Abstrakti

Kansallisen kokonaismaanpuolustuksemme toimintaympäristö on kylmän sodan jälkeisellä ajalla ollut voimakkaassa muutoksessa. Globalisoituvassa maailmassa turvallisuushaasteet ja -uhat muodostavat keskinäisriippuvuuden verkoston, joiden vaikutuksiltaan laajat seuraukset iskevät lyhyillä varoitusaajoilla yhä voimakkaammin, etäämmälle ja perinteisistä valtioiden rajoista välittämättä. Kansainvälisessä toiminnassa on vakiintumassa käsitteellisellä tasolla termi ”Comprehensive Approach”- kuvaamaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa uusiin turvallisuushaasteisiin vastaamiseksi laajan turvallisuuden käsitteilyympäristössä. Miten tämä käsite ymmärretään Suomelle keskeisimpien toimijoiden, eli Euroopan Unionin, Yhdistyneiden Kansakuntien, Naton, Yhdysvaltojen tai vaikkapa Pohjoismaiden osalta? Kansallisen varautumisemme päämäärä on kuitenkin säilynyt vuosien saatossa samana. Sen tehtävänä on ollut varmistaa ja ylläpitää yhteiskuntamme elintärkeät toiminnot kaikissa tilanteissa kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaamiseksi sekä valtion toimintakyvyn säilyttämiseksi. Varautumisemme kulmakiveksi on vuosikymmenten kuluessa muotoutunut kokonaismaanpuolustuksen konsepti, jonka avulla kaikki tärkeimmät kansalliset voimavaramme on kyetty keskittämään kohti yhteistä päämäärää kriisitilanteesta selviämiseksi sekä on estetty pienen valtion rajallisten resurssien päällekkäinen kehittäminen tai käyttö.

Suomen kriisivalmiuden nykytila ja tulevaisuus on kuitenkin yhä tiiviimmin sidoksissa kansainväliseen kehitykseen. Syrjäinen sijaintimme, riippuvuus ulkomaankaupasta pitkin kuljetusyhteyksineen, talouden kasvava integraatio, sähköisen viestinnän kehitys, teknologinen kustannusten kasvu sekä erikoistumisen vaatimus lisäävät jatkuvasti alttiuttamme erilaisille häiriöille ja lisäävät varautumisen kokonaiskustannuksia. Myös luonnon ääri-ilmiöiden voimistuminen, energiariippuvuuden lisääntyminen sekä sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden luonteen muutos edellyttävät kansallisen varautumisemme perusrakenteiden aktiivista ja kehittävää tarkastelua. Tämän diplomityön keskeisenä tarkoituksena on löytää ja tunnistaa konstruktivismiin teorian viitekehityksessä niitä kansainvälisen kehityksen trendejä ja muutospaineita, jotka mahdollistavat oman kansallisen kokonaismaanpuolustuksen mallimme kehittämisen. Samalla Suomelle tarjoutuu mahdollisuus vaikuttaa aktiivisella omalla toiminnallaan ja osaamisellaan kansainväliseen kehitykseen sekä verkottamalla hyödyntää globaalia osaamis-pääomaa. Esimerkkeinä tästä onnistuneesta kaksisuuntaisesta vaikuttamisesta esitellään tässä tutkimustyössä Suomen toiminta monikansallisessa suorituskykyjen kehittämistoiminnassa (MNE- eksperimentaatio- osasto) sekä merivalvonta- alalla toteutettu monenvälinen yhteistyö.

Comprehensive Approach -lähestymistapa kansainvälisenä suuntauksena aiheuttaa tämän tutkimustyön havaintojen mukaan Suomen kokonaismaanpuolustuksen kansainväliselle ulottuvuudelle merkittävää normatiivista painetta. Yhdenmukaistava paine on kuitenkin nähtävä ensisijaisesti mahdollisuutena oman kansallisen varautumisemme sekä kansainvälisen toiminnan mallien kehittämiseen. Voimakasta tai radikaalia tarvetta muutokseen ei ole, sillä kokonaismaanpuolustuksemme malli sekä Comprehensive Approach -lähestymistapa saavat lähtökohtansa samoista perusteista eli tarpeesta yhdistää mahdollisimman tehokkaasti kaikki käytettävissä olevat resurssit yhtenevän päämäärän saavuttamiseksi. Molemmat suuntaukset tulee nähdä ennen kaikkea ajattelutavan, ei teknisen toteutuksen tai prosessin näkökulmasta tilanteeseen, jossa pelkästään sotilaallisin keinoin ei ole mahdollista saavuttaa annettuja tavoitteita. Työn viimeiseen osaluokkaan on sisällytetty keskeisimmät toimenpidesuosittelut kansallisen kokonaismaanpuolustuksemme mallin edelleen kehittämiseksi.

1 Artikkelin perustuu yleisesikuntaupseerikurssi 54:llä laadittuun diplomityöhön

Kuva 1.

Johdanto

Kansallisen kokonaismaanpuolustuksemme toimintaympäristö on kylmän sodan jälkeisellä ajalla ollut voimakkaassa muutoksessa. Globalisoituvassa maailmassa turvallisuushaasteet ja -uhat muodostavat keskinäisriippuvuuden verkoston, joiden vaikutuksiltaan laajat seuraukset iskevät lyhyillä varoitusaajoilla yhä voimakkaammin, etäämmälle ja perinteisistä valtioiden rajoista välittämättä. Kansainvälisessä toiminnassa on vakiintumassa käsitteellisellä tasolla termi "Comprehensive Approach"- kuvaamaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa uusiin turvallisuushaasteisiin vastaamiseksi laajan turvallisuuden käsitteilyympäristössä. Miten tämä käsite ymmärretään Suomelle keskeisimpien toimijoiden, eli Euroopan Unionin, Yhdistyneiden Kansakuntien, Naton, Yhdysvaltojen tai vaikkapa Pohjoismaiden osalta? Kansallisen varautumisemme päämäärä on kuitenkin säilynyt vuosien saatossa samana. Sen tehtävänä on ollut varmistaa ja ylläpitää yhteiskuntamme elintärkeät toiminnot kaikissa tilanteissa kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaamiseksi sekä valtion toimintakyvyn säilyttämiseksi. Varautumisemme kulmakiveksi on vuosikymmenten kuluessa

muotoutunut kokonaismaanpuolustuksen konsepti, jonka avulla kaikki tärkeimmät kansalliset voimavaramme on kyetty keskittämään kohti yhteistä päämäärää kriisitilanteesta selviämiseksi sekä on estetty pienen valtion rajallisten resurssien päällekkäinen kehittäminen tai käyttö. Kuvassa 1 esitetty diplomityön viitekehys perustuu kansainvälisen kehityksen aiheuttaman paineen sekä kansallisen toimintamallin välisen keskinäisriippuvuuden arviointiin. Aiheuttavatko erot tai yhtäläisyydet merkittävää muutostarvetta tai uudenkaltaisia kehittämisen sekä vaikuttamisen mahdollisuuksia Suomen kokonaismaanpuolustuksen mallille?

Suomen kriisivalmiuden nykytila ja tulevaisuus ovat kuitenkin yhä tiiviimmin sidoksissa kansainväliseen kehitykseen. Syrjäinen sijaintimme, riippuvuus ulkomaankaupasta pitkine kuljetusyhteyksineen, talouden kasvava integraatio, sähköisen viestinnän kehitys, teknologinen kustannusten kasvu sekä erikoistumisen vaatimus lisäävät jatkuvasti alttiuttamme erilaisille häiriöille ja lisäävät varautumisen kokonais-kustannuksia. Myös luonnon ääri-ilmiöiden voimistuminen, energiariippuvuuden lisääntyminen sekä sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden luonteen muutos yhä vaativammiksi edellyttävät kansallisen varautumisemme perusrakenteiden aktiivista ja kehittävää tarkastelua. Tämän artikkelin pohjana olevan diplomityön keskeisenä tarkoituksena oli löytää ja tunnistaa konstruktivismin teorian viitekehyksessä niitä kansainvälisen kehityksen trendejä ja muutospaineita, jotka mahdollistavat oman kansallisen kokonaismaanpuolustuksen mallimme kehittämisen. Samalla Suomelle tarjoutuu mahdollisuus vaikuttaa aktiivisella omalla toiminnallaan ja osaamisellaan kansainväliseen kehitykseen sekä verkottamalla hyödyntää globaalia osaamispää-omaa. Esimerkkeinä tästä onnistuneesta kaksisuuntaisesta vaikuttamisesta esitellään diplomityössä Suomen toimintaa monikansallisessa suorituskykyjen kehittämistoiminnassa (MNE-eksperimentaatiotarja) sekä merivalvonta-alalla toteutettua monenvälistä yhteistyötä.

Comprehensive Approach -lähestymistapa kansainvälisenä suuntauksena aiheuttaa diplomityön havaintojen mukaan Suomen kokonaismaanpuolustuksen kansainväliselle ulottuvuudelle merkittävää normatiivista painetta. Yhdenmukaistava paine on kuitenkin nähtävä ensisijaisesti mahdollisuutena oman kansallisen varautumisemme sekä kansainvälisen toiminnan mallien kehittämiseen. Voimakasta tai radikaalia tarvetta muutokseen ei ole, sillä kokonaismaanpuolustuksemme malli sekä Comprehensive Approach -lähestymistapa saavat lähtökohtansa samoista perusteista eli tarpeesta yhdistää mahdollisimman tehokkaasti kaikki käytettävissä olevat resurssit yhtenevän päämäärän saavuttamiseksi. Molemmat suuntaukset tulee nähdä ennen kaikkea ajattelutavan, ei teknisen toteutuksen tai prosessin näkökulmasta ti-

lanteeseen, jossa pelkästään sotilaallisin keinoin ei ole mahdollista saavuttaa annettuja tavoitteita. Tämän artikkelin loppuun on koottu diplomityössä keskeisimmiksi katsottuja toimenpidesuosituksia kansallisen kokonaismaanpuolustuksemme mallin edelleen kehittämiseksi.

Kokonaismaanpuolustuksen toimintaympäristö muutoksessa

Suomen kansallinen kokonaismaanpuolustuksen malli syntyi tarpeesta yhdistää pienen maan rajalliset resurssit kohti yhteistä päämäärää, välttää päällekkäisiä toimintoja sekä määrittää toiminta- ajatuksen tasolla kansallinen vastauksemme moninaisiin ughiin vastaamiseksi. Historia, geopolitiikka, maailmanpoliittinen tilanne sekä talouden kulloinenkin tila on muovannut kansallisen varautumisemme mallia vallitsevan tilanteen mukaisesti.

Samankaltaisesti Comprehensive Approach -toimintatapa on syntynyt historian kuluessa aina uudelleen tilanteeseen sopeutuen. Jo antiikin sotahistorioitsijat Sun Zuta myöten ymmärsivät sotilaallisten, poliittisten, informaatio- ja taloudellisten yhteisvaikutusten merkityksen kansakunnan voimavarana sekä säilymisen ehtona. Ainostaan sotilaallisen voiman käytöllä ei ollut silloin eikä ole tällä hetkelläkään mahdollista saavuttaa pysyvää ratkaisua kriisitilanteeseen. Osa-alueiden painotukset ovat vaihdelleet vuosien saatossa, ja vaikkakin sotilaallisten tekijöiden merkittävyys korostui kylmän sodan aikaisessa varustelukilvassa, ovat modernit kriisit jälleen osoittaneet ei-sotilaallisten keinojen painoarvon.

Muuttuneen maailmanjärjestyksen, talouden globalisaation sekä ennen kaikkea informaatioteknologian kehitys on haastanut sekä kansallisvaltioiden että yksittäisten monikansallisten turvallisuusjärjestelyiden mahdollisuudet vastata perinteiset rajat ylittäviin, ns. uusiin ughiin. Comprehensive Approach on syntynyt siten Suomen kokonaismaanpuolustuksen kaltaisen tilanteen mukaisesta tarpeesta keskinäisen työnjaon sopimiseen sekä voimavarojen yhdistämiseen yhteistä uhkaa vastaan, olipa se sitten terrorismi, luonnonkatastrofi, pandemia tai sortuvan valtion aiheuttamat seurannaisvaikutukset.

Suomen kokonaismaanpuolustuksessa on tähän saakka ainakin käsitteellisellä tasolla ollut pääosin kyse kansallisten resurssien käytettävyydestä, omien kansalaisytemme elinmahdollisuuksien turvaamisesta sekä valtiojohdon päätöksentekokyvyn säilyttämisestä kaikissa turvallisuustilanteissa. Kansainvälisen ulottuvuuden tuominen haasteiden ja mahdollisuuksien kartoittaminen on vielä alkutekijöissään. Pyritäessä edellä mainittujen alkutekijöiden lähteille on kyettävä ensinnäkin hahmotta-

maan sitä teoreettista viitekehystä, jonka puitteissa yhteiset ymmärrykset turvallisuusajattelussa muovautuvat. Turvallisuus on ainoastaan yksilötasolla tunnetila, jota ympäröivä yhteiskuntajärjestys pyrkii vahvistamaan sekä ulko- että turvallisuuspolitiikan keinoin. Tässä toimijakentässä sekä kansallisilla että kansainvälisillä toimijoilla on oma agendansa, jotka on tunnistettava ja tiedostettava omien kansallisen toimintaedellytystemme kasvattamiseksi. Suomen kannalta merkittävimpien järjestöjen sekä valtioiden lähtökohtia Comprehensive Approach- ajattelutavan mukaiseen toimintaan on esitetty artikkelin **liitteessä**.

Suomen voidaan hyvällä syyllä sanoa noudattavan eurooppalaisesti hyvinkin poikkeavaa puolustusratkaisua yleisellä asevelvollisuudellaan sekä alueellisen puolustuksen konseptillaan. Samalla kansainväliset sitoumuksemme sekä osallistumisen taso kriisinhallintaoperaatioihin ovat huippuluokkaa bruttokansantuotteeseen ja väkilukuun suhteutettuna. Myös puolustusbudjetti on kyetty pitämään tähän saakka ”terveellisellä” kolmasosajaolla suhteessa henkilöstö-, infrastruktuuri- ja materiaalihankintamenojen välillä. Samalla kokonaismaanpuolustukselliset sotilas- ja siviiliolojen integroidut toimet kansalaistemme elinmahdollisuuksien turvaamiseksi kriisitilanteessa ovat keskeinen osa kansallista turvallisuuspolitiikkaamme.

Tulevaisuuden trendien viitoittama kallistuva puolustusmateriaali, lyhyempi teknologinen elinkaari, nuorison maanpuolustuksellisuuden henkinen tahtotila ja fyysinen kyky yhdistettynä nykyaikaiseen sodankäynnin tai kriisinhallinnan luonteen muutokseen ovat haastamassa jatkossa yhä voimallisemmin Suomen perinteiset kokonaismaanpuolustuksen ratkaisut. Yritysten omistuspohja ja päätäntävalta siirtyy ylikansallisiin foorumeihin, jossa varautumisvelvoitteet pahimmillaan katsotaan viivan alle jäävää voittomarginaalia kaventavaksi tekijäksi. Varastot pyritään pitämään mahdollisimman pieninä, tuotannon tekijät hajautuvat globaalisti, eikä kansalliseen omavaraisuuteen tai varmuusvarastointiin päästä aikaisemmin totutulla lainsäädännöllisillä keinoilla EU:n direktiivien pyrkiessä maksimoimaan tavaroiden ja palveluiden vapaan liikkeen. Myös sotilaalliseen puolustukseen käytettävät menot ovat olleet Euroopan laajuudella laskusuunnassa jo useiden vuosien ajan, eikä merkittävää käännöstyylöspäin ole odotettavissa edellä mainituista tekijöistä johtuen. Käytettävissä olevilla yhtä suurilla varoilla saadaan vuosittain yhä vähemmän tarvittavaa tai aiemmin suunniteltua suorituskykyä käyttöön. Käytettävissä olevat varat on siten suunniteltava yhä huolellisemmin kattamaan niin kansalliset kuin kansainväliset tarpeet.

Nykyinen kenttäohjesääntömme doktriinina eli oppina asevoimien käytöstä poliittisesti asetettujen päämäärien mukaisesti heijastaa vajavaisesti sotilaallisen maanpuolustuksen kansainväliselle ulottuvuudelle asetettuja vaatimuksia ja mahdollisuuksia.

Ohjesääntö nojaa pitkälti perinteiseen asevoimien käyttötilanteeseen laajamittaisen hyökkäyksen torjuntaan tähtäävässä tilanteessa puhtaasti kansallisin voimavaroin. Sen mukaan osallistumalla sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin pyritään ennaltaehkäisemään ja rajoittamaan kriisejä ja estämään niiden vaikutusten leviäminen Suomeen. Oman varautumisen edellytysten parantumista, avun vastaanotto- ja antokyvyn mahdollisuuksia tai sotilaallisen maanpuolustuksen perusteiden vahvistumista ei huomioida kansainvälisessä ulottuvuuden yhteydessä. Samoin kokonaismaanpuolustuksen sotilas- ja siviilialojen toimia integroiva strategia yhteiskuntamme elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi (YETTS) jättää vastaavan kansainvälisen osuuden vähälle huomiolle asettaen tulevaisuuden painopistealueeksi varautumisen kehittämisessä ainoastaan teknologia- ja energiariippuvuuden paremman huomioon ottamisen. Konkreettiset ja yhteiseen toimeenpanoon puuttuvat toimenpiteet jäävät vähemmälle huomiolle. Kunkin hallinnonala velvoitetaan varautumaan tiettyihin häiriötiloihin omissa suunnitelmissaan tietyn hallinnonalan toimiessa vastuuministeriönä.

Vastuutahoja on useita, jolloin vaikutelmaksi jäävät strategian varovaiset muotoillut tietyn ministeriön sisäisiin asioihin puuttumisen välttämiseksi. Kunkin ministeriön edellytetään pyytävän lisäresursseja, kun oman hallinnonalan toimet katsotaan riittämättömäksi. Se, millä perusteilla tilanne arvioidaan muiden hallinnonalojen resursseja tarvitseväksi, jää määrittelemättä. Tarkennettavaa saattaisi olla myös muiden hallinnonalojen käytettävissä olevien resurssien arvioinnissa eli sen arvioimisessa, miten saada ajantasaista tietoa muiden resursseista sekä vieläpä osata hyödyntää sitä oikein. Yhteiskuntamme valmiutta selvitä sitä kohtaavista kriiseistä on perinteisesti testattu suunnitelmavalmiuden tarkastusten ohella hallinnonalan sisäisin, poikkihallinnollisin sekä valtakunnallisin valmiusharjoituksin. Tähän testaukseen on kytkettävä kiinteäksi osaksi kansainväliset valmiusharjoitukset joko yksittäisen naapurimaan tai laajemman yhteisön puitteissa.

Comprehensive approach – kokonaisvaltaisen kriisihallinta-strategian yleiset periaatteet ja haasteet

Kuten liitteeseen kootut kansainvälisten organisaatioiden Comprehensive Approach periaatteet osoittavat, on kyse samansuuntaisesta mutta kuitenkin erilaisia sisäisiä tavoitteenasetteluja sisältävästä kokonaisuudesta. Seuraavissa alaluvuissa on yhdistetty yleisimmät periaatteet, jotka ovat tunnistettavissa niin YK:n, EU:n, Naton kuin

kansallisista Comprehensive Approach -lähestymistavoista², sekä tehty lopuksi johdopäätöksiä yleistysten rinnastettavuudesta maan kokonaisuomaanpuolustuksen malliimme.

Yhteistyön kulmakivet ja uuden turvallisuusympäristön vaatimukset

Comprehensive Approach -toimintatavassa on löydettävissä toistaiseksi vakiintumattoman käsitteen alta seuraavia yhdistäviä tekijöitä:

1) pyrkimys kokonaisvaltaisesti kriisitilanteeseen vastaamiseen osallistuvien toimijoiden poliittisten, taloudellisten, sotilaallisten ja humanitaaristen keinojen yhdistämiseen kohti yhteistä päämäärää kriisin ennaltaehkäisemiseksi, tilanteen vakauttamiseksi tai jälleenrakennus- sekä jälkihoitovaiheen toteuttamiseksi

2) pyrkimys kokonaisuuteen, josta löytyy erilaisilla intensiteeteillä elementtejä yhteisestä tilannearviosta ja suunnittelu- ja toteutusvaiheesta sekä keinoja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin

3) keskittyminen toiminnassa kriisitilanteen perimmäisiin syihin ja tilanteen aiheuttaviin tekijöihin pitkällä tähtäimellä, ei ainoastaan välittömästi ilmeneviin seurauksiin ja niitä vastaan suunnattaviin toimenpiteisiin.

Kokonaisvaltaista lähestymistapaa edistävät, uuden turvallisuusympäristön aiheuttamat vaatimukset voidaan jaotella karkeasti sekä toiminnan tehostamista edellyttäviin että operaation onnistumisen kannalta kriittisiin vaatimuksiin. Ensimmäisessä on kyse lähinnä yleisten tehokkuusvaatimusten kasvusta, kun taas jälkimmäinen on keskinäisriippuvan operaatioympäristön aiheuttama tekijä: oman organisaation toiminta saattaa epäonnistua, mikäli muiden toimintaa ei oteta huomioon. Yleisellä tasolla näitä "draivereita" eli eräänlaisia muutosta edellyttäviä, ohjaavia sekä risteäviä voimia voitaneen luokitella seuraavalla tavalla:

- **Taloudellisuuteen ja toiminnan tehokkuuteen tähtäävät toimenpiteet.** Niin kansallisille veronmaksajille, kansainvälisten järjestöjen rahoittajille kuin poliittisille päättäjille on yhä enenevässä määrin kyettävä osoittamaan uhratuista varoista saatava hyöty, suorituskyky tai lisäarvo. Oman osansa tehokkuusvaatimukseen tuo kallistuva puolustusmateriaali sekä siihen liittyvä teknologia, jotka edellyttävät yhä

2 Lukujen 2 ja 3 lähteiden lisäksi: "The Comprehensive Approach: A Conceptual Framework for Multi-national Experiment 5, Suffolk, VA: US JFCOM, 15 Nov 2005; Karsten Friis and Pia Jarmyr: *Comprehensive Approach: Challenges and Opportunities in Complex Crisis Management*, NUPI report on Comprehensive Approach Workshop 26-27Mar 2008 sekä *Comprehensive Approach: Trends, Challenges and Possibilities of Co-operation in Crisis Prevention and Management*, Working Paper for Helsinki CAS-seminar, 17Jun 2008. Kirjoittaja on osallistunut kahteen viimeksi mainittuun seminaariin sekä MNE5-kokeilutoimintaan vuosina 2006-2008.

tehokkaampaa varojen käyttöä. Tosin, kuten aiemmassa pohdinnassa on tuotu esille, tämän ei tule tarkoittaa suoraa yhtäläisyyttä kaupallisen tuottavuus- ja tehokkuusajattelun kanssa.

- **Yhdenmukaiseen politiikkaan tähtäävät toimenpiteet.** Esimerkiksi YK:n suuruisessa organisaatiossa saattaa tahattomasti esiintyä vastakkaisiin suuntiin kohdistuvia päämääriä, kun toinen alaorganisaatio tekee päällekkäistä tai jopa haittaavaa työtä toisen tietämättä. Kansallisella tasolla voisi kyseeseen tulla esimerkiksi kehitysapumäärärahojen ja kriisinhallintavarojen keskenään risteävät päämäärät.

- **Tilanteeseen nopeampaan reagointiin tähtäävät toimenpiteet.** Uudenkaltaiisiin uhka-tilanteisiin vastaaminen edellyttää niiden nopean eskaloitumisen, muuntautumiskyvyn sekä vaikutusten välittymisen johdosta yhä suurempaa vastatoimien suunnitelma- ja toimeenpanovalmiutta. Toimet tulisi olla joustavasti, nopeasti ja tilanteeseen lähes räätälityönä toteutettu. Vanhat mallit tai sabluunaratkaisut eivät tuota haluttua vaikutusta riittävän nopeasti. Edellä mainittu pätee myös jo käynnissä oleviin, esimerkiksi Afganistanin kaltaisiin operaatioihin, joissa kansainvälisen yhteisön hidas reagoitokyky on aiheuttanut osansa tilanteen heikkenemisessä ja joissa vastapuoli on kyennyt muuntautumaan sekä käyttämään yhteisön ennalta arvattavia toimenpiteitä hyödykseen.

- **Yhteiskunnallisen kehityksen ja turvallisuuden keskinäisriippuvuus.** Sekä kansainvälisessä kriisinhallinnassa että kansallisessa puolustuksessa vain sotilaallisilla toimenpiteillä ei ole mahdollista saavuttaa pysyvää ja haluttua lopputulosta. Kysymys on keskeisesti sotilas- ja siviilitoimenpiteiden välisestä suhteesta, sillä kriisinhallinta-alueella on enää harvoin mahdollista toimia puolueettomana ja toimittaa vaikkapa humanitaarista apua ilman turvallista operaatioympäristöä. Toisaalta pysyvää kehitystä alueen turvallisuustilanteen kohentamiseksi on mahdotonta saada aikaan ilman koko yhteiskunnan osien jälleenrakentamista. Tämä on erityisesti konkreetisoitunut esimerkiksi ns. sortuvien valtioiden, kuten Somalian, tilanteessa, jossa hajonnut yhteiskunnan perusrakenne mahdollistaa merirosvouksen kaltaiset toimet, joilla on globaalit vaikutukset kansainvälisten merikuljetusten häiriintyessä.

- **Länsimaisten demokratioiden haluttomuus toimenpiteisiin, joilla on korkea poliittinen riskitaso tai tappioiden mahdollisuus.** Sekä kansallisen että kansainvälisen median paineessa kamppailevat poliittiset päättäjät ja yksittäiset kansalaiset ovat yhä haluttomampia hyväksymään tappioita monikansallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Toisaalta operaatioiden luonne on muuttunut niin yksittäisen sotilaan kuin siviilikriisinhallinnan työntekijänkin kannalta yhä riskialttiimmaksi. Kansallisessa päätöksenteossa tämä on näkynyt pikkupiirteisiin detaljeihin ja yksityiskohtiin

menevissä kansallisissa rajoituksissa operaatioon osallistuville joukoille. Nämä ns. "national caveats" -rajoitteet ovat seurauksena usein nopeista ja vakiintumattomista kansallisista tavoista määritellä todelliset perusteet operaatioon osallistumiselle.

- **Kansainvälisen yhteisön moraalinen velvollisuus reagoitiin.** Yksittäisillä valtioilla sekä kansainvälisellä yhteisöllä on omat traumaattiset kokemuksensa 1990-luvun Balkanilta, Ruandasta sekä muista koko maailmaa järkyttäneistä kansanmurhista, joita ei enää uskottu nykyaikana tapahtuvan. YK:n reagoitakyvyn ollessa puutteellista on syntynyt kansallisia moraalisia velvollisuuksia ("responsibility to protect") puuttua yhteistoiminnassa vastaavien tilanteiden estämiseksi, vaikka kansainvälisen yhteisön kollektiivista päätöstä interventtiosta ei vielä olisikaan. Päätöstä kansallisesti tai kansainvälisesti tapahtuvalle reagoinnille, esimerkiksi kokonaisu- ja maanpuolustuksen YETT -tilanteeseen puuttumiseksi, ei tehdä ainoastaan ohjesäännöissä kuvattujen prosessien avulla. Poliittiseen päätöksentekoon vaikuttavat uusina tekijöinä informaatioulottuvuuden uudet tasot kuten internet, erilaiset verkkoyhteisöt sekä foorumit, joiden avulla saatetaan lyhyessäkin ajassa saada monituhantinen joukko päätöksentekoon vaikuttamaan.

Erilaiset organisaatiokulttuurit – koordinoitua, integroitua vai jotain muuta?

Comprehensive Approach -toimintatavan alulle panevana voimana on yksittäisen toimijan hallitsemattomissa oleva, monimutkainen toimintaympäristö kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Suurenkaan organisaation, yhteisön tai valtion resurssit eivät ole riittäviä alati muuttuvassa uhkaympäristössä, jolloin kukin toimija on tahollaan pyrkinyt hallitsemaan kompleksista toimintaympäristöä omista lähtökohdistaan. Vähäinen koordinaatio on luonut päällekkäisiä toimintoja, synnyttänyt kilpailua erilaisten valtiollisten toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kesken sekä aiheuttanut keskittymistä kriisien ratkaisemiseen lyhyellä tähtämellä nopeiden tulosten aikaansaamiseksi.

Vasta ymmärrys keskinäisriippuvuudesta yhteisen päämäärän saavuttamiseksi on tuonut keskeisimmät toimijat saman pöydän ääreen resurssien päällekkäisen tuhlaamisen välttämiseksi. Halusipa yksittäinen toimija sitä alun alkaen tai ei, on haluttuun lopputulokseen pääsemiseksi otettava huomioon myös muiden toimenpiteet, joten miksi ei maksimoisi hyötyä ja sopisi työnjaosta heti suunnittelun käynnistymisvaiheessa? Jo tietoisuus muiden mahdollisesti käytettävissä olevista resursseista, tärkeimmistä toiminnan tavoitteista sekä mahdollisista eturistiriita-alueista edesauttaa merkittävästi oman toiminnan suunnitteluvaihetta. Toimille on mahdollista saavuttaa aivan uudenasteinen tehokkuus, mikäli tärkeimmät toimijat saadaan jo alusta alkaen mukaan yhteisen tilanteenarvion laatimiseen, jossa kunkin asiantuntijuuden

erityisosaamista ja kokemusta käsillä olevasta kriisistä voidaan hyödyntää ja jakaa jo suunnitteluvaiheessa. Organisaatioiden välinen, rinnakkainen suunnitteluprosessi tulisi näin mahdolliseksi.

Ei myöskään ole syytä vähätellä henkilökohtaisten kontaktien ja ”saman pöydän” ääressä tehtyjen tapaamisien merkitystä, joilla on keskeinen rooli ennakkoluulojen vähentämisessä eri organisaatioiden tai toimialojen välillä. Sotilaiden käsitykset siviilikriisinhallinnan tai humanitaarisen alan toimijoista voivat usein olla vähätteleviä sekä aliarviointiin syyllistyviä. Samalla tietty militarismin negatiivinen sävy, jäykkyys ja kaavoihin kangistuneisuus saattaa ennakkoasenteiden tasalla haitata ei-sotilaallisten toimijoiden luontevaa yhteistyötä sotilaiden kanssa. Sama pätee myös muiden viranomaistahojen, ministeriöiden tai kansalaisjärjestöjen välillä. Yhteisen toiminnan aikaansaamat henkilökohtaiset kontaktit ylimmän johdon tukemana saattaisivat häivyttää merkittäviä esteitä yhteistyön tieltä. Nykyaikainen teknologia on otettava täysimääräisesti myös tätä päämäärää tukemaan. Verkkokokoukset sekä muut hajautetun informaation muodot tuovat merkittävän lisäarvon tilanneymmärryksen kasvattamiseksi, mutta eivät voi kokonaan korvata sosiaalisessa prosessissa rakentuvan, yhteisen ymmärryksen muodostumista. Comprehensive Approach periaatteiden mukaisesti yllä mainittu toiminta tulisi ulottaa niin suunnittelun, toimeenpanon kuin vaikuttavuudenkin arvioinnin tasoille organisaatioiden sisällä, mutta etenkin niiden välillä.

Toimintojen yhdensuuntaistamiselle on olemassa karkeasti luokiteltuna kaksi eri syvyyden tasoa:

1. Integraatiotaso, jossa keskinäiset tietojärjestelmät, suunnittelu- ja toimeenpanoprosessit sekä jopa organisaatorakenteet pyritään saattamaan mahdollisimman toisiaan vastaaviksi. Toiminta lähtee liikkeelle yhteisesti määritettyjen käsitteiden ja samankaltaisesti ymmärrettyjen määritelmien pohjalta, jolloin väärinymmärryksen riskiä pyritään minimoimaan. Toiminnot saatetaan liittää yhteen jo doktriinien sekä niistä juontuvien toimintaperiaatteiden tasolla. Toiminta mahdollistaa yhteisen kriteeristön määrittämisen operaation eri vaiheiden osatavoitteiden tai lopullisen päämäärän saavuttamisen edistymisen seuraamiseksi sekä samalla aktiivisen toiminnan ohjauksen vaikuttavuuden arviointiin pohjautuen. Suurin hyöty toimintojen integroinnista saavutetaan juuri mahdollisuudella vaiheistaa toimintoja siten, että yksi toimijoista on kussakin vaiheessa selkeästi muiden tuettavana toiminnan painopisteessä ja jatkaa seuraavaan vaiheeseen uudella tuettavalla osa-alueella tai painopisteellä. Varjopuoleksi muodostuu edelleen monimutkaisten tilanteiden kokonais-

suunnittelun vaikeus sekä päätöksenteko seuraavaan vaiheeseen siirtymisestä, sillä usein tilanne on saattanut jälleen merkittävästi muuttua aikaisemman vaiheen seurauksena. Lievemmän integraation muodossa toimijat ovat valmiita yhteistyöhön yhtenevän tai vähäisessä määrin päällekkäisten tavoitteiden suuntaamana ja yhtenäisen mandaatin alaisuudessa, mutta kunkin organisaation ominaispiirteet, kuten toimenpanoprosessit tai itsenäinen päätöksenteko, säilyttäen. Esimerkiksi YK on pyrkinyt alajärjestöjensä toiminnan integrointiin, joka sinänsä on jo kunnianhimoinen tavoite.

2. Koordinointi, jolla pyritään välttämään se tehottomuus, joka saattaa aiheutua toiminnan integroinnista pienimmän yhteisen nimittäjän perusteella. Olisi perusteetonta väittää mahdolliseksi kaikkien kriisialueen toimijoiden keskinäistä integraatiota, sillä suurella osalla ei ole edes halua tai kapasiteettia toimintojen täydelliseen sulauttamiseen. Integraatio saattaa myös pahimmillaan johtaa yksipuoliseen ryhmäkuriin, jossa taloudellisesti voimakkaimman tai kapasiteetiltaan suurimman kanta hukuttaa muut alleen. On huomattava, että esimerkiksi kansalaisjärjestöillä tai monilla valtioiden rajat ylittävillä organisaatioilla on huomattavan rajalliset suunnitteluresurssit ja -välineistöt esimerkiksi sotilaallisiin toimijoihin verrattuna. Ne eivät useinkaan myös halua vaarantaa, ainakaan näennäisesti, toiminta-alueen puolueettomuuttaan, joka saattaisi kyseenalaistua liian tiiviillä yhteistyöllä tietyn liittouman tai järjestön kanssa.

Koordinoidussa tavassa pikemminkin pyritään hyödyntämään eri toimijoiden erilaisuutta ja hyväksymään jokaisen omintakeiset suunnittelu- ja toimeenpanomekanismit sekä pyritään kohti samansuuntaista tavoitetta ennen kaikkea keskinäistä tilannetietoisuutta parantamalla. Keskeiseksi muodostuu ylimmällä, strategisella tasolla sovitut yhteiset päämäärät, jotka kukin jalkauttaa kentälle omalla tyylillään. Ylimmän johdon tehtävänä on taata alaspäin toiminnan sekä tiedonvaihdon maksimaalinen vapaus erityisesti horisontaalisella tasolla vaakasuunnassa eri organisaatorakenteiden välillä, jolloin turhaa tietoa ja päätöksentekoa ei perinteisessä mielessä pyritä kanavoimaan ylös omissa organisaatorakenteissa. Kyseessä on siten nopea reagointikyky muuttuviin tilanteisiin, jossa pyritään hyödyntämään saavutettua menestystä, kunhan toiminta kokonaisuudessa palvelee strategisella tasolla asetettuja päämääriä. Nykyaikaisen teknologian mahdollistama oman organisaation tavoitteiden, käytettävissä olevien resurssien sekä tilannetietoisuuden jakaminen synnyttää ymmärryksen toimijoiden kesken keskinäisriippuvuuden tuomista eduista. Tämän tulisi edelleen johtaa syvenevään koordinointiin sekä ideaalitalanteessa toimintojen eräänlaiseen itsesynkronoitumiseen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että parhaaseen lopputulokseen Comprehensive

Approach lähestymistavan organisoinnissa päästäneen edellä mainittujen vaihtoehtojen yhdistelmällä, jossa tietyn ytimen ympärille on koottu ne integrointiin kykenevät keskeisimmät toimijat, jotka ottavat koordinoinnin tarpeen ulkopuolelle jäävien osalta huomioon. Kun integrointiin tähtäävien ydinjoukko toimintakäytäntöineen on muodostunut, alkavat ulkopuolelle jättäytyneet nähdä koordinoinnin tarpeen entistä välttämättömämpänä. Omana kansallisena ratkaisuna kokonaismaanpuolustuksen keskeisimmät YETT -toimijat tulisi integroida keskenään, kun taas kokonaismaanpuolustuksen kansainvälistä ulottuvuutta tulisi kehittää koordinoinnin pohjalta.

Toimenpidesuosituks

Artikkelin viimeiseen osaan on hahmoteltu keskeisimmät kokonaismaanpuolustuksen kansainvälisen ulottuvuuden integroinnin ja koordinoinnin asteen kehittämisen johtopäätökset ja toimenpidesuosituks, jotka pohjautuvat diplomityön alalukujen johtopäätösten yhdistelmään.

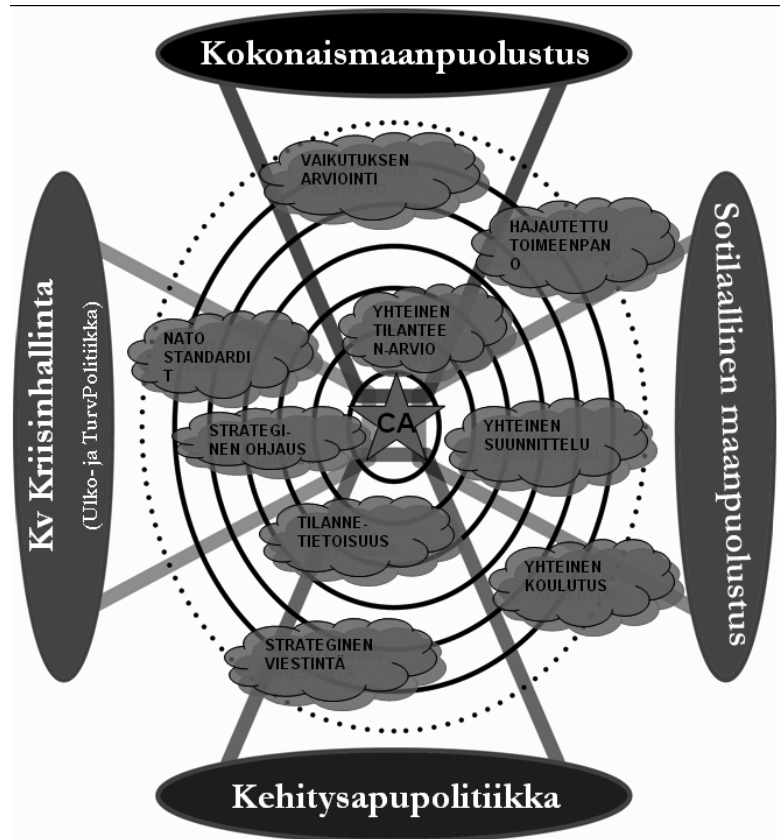
Kansallinen strategia ja vastuun siirto sektoriperiaatteen pohjalle

I Toimenpidesuositus: Suomen tulisi laatia kokonaisvaltaiseen kriisinhallintastrategiaan perustuva kokonaismaanpuolustuksen doktriini kattamaan niin kansallinen kuin kansainvälinen varautumisen ulottuvuus. Doktriinissa huomioidaan EU:n, NATO:n ja esimerkiksi Pohjoismaiden yhtenevät tarpeet, vaatimukset ja mahdollisuudet keskinäisen varautumisen edistämiseen. Doktriinin keskeinen sisältö on asetettava strategian toimeenpanoon ja siihen liittyviin poikkihallinnollisiin ratkaisuihin, joissa painopiste on luotu käytettäviin yhteisiin suunnittelu- ja toimeenpanoprosesseihin sekä vaikuttavuuden arviointia edistävien tiedonvaihdon edellytysten parantamiseen. Aikaisemmasta poiketen doktriini jakaisi osa-alueet hallinnonaloihin tai yksittäisiin turvallisuustilanteisiin sitomisen sijaan sektoreittain, ja kullakin sektorilla olisi oma johtoroolinsa uhkamallin kehittymisen vaiheisiin liittyen. Sektoreita sekä niiden sisäisiä toimijoita olisivat muun muassa seuraavat:

1. Turvallisuus (sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden ylläpito)

- puolustusvoimat, rajavartiolaitos
- poliisi, pelastuslaitos
- yksityiset vartiointi- ja turvallisuusalan yritykset
- kansainvälinen ulottuvuus: turvallisen operaatioympäristön luominen ja ylläpito kriisinhallintaoperaatioissa, joita tuetaan kehitysapolitiikalla

KUVA 2: Comprehensive Approach integroivana tekijänä

2. Yhteiskuntarakenteiden toimivuus

- sähkönjakelu ja energiatoimitukset
- tietoliikenneverkot
- elintarvike- ja vesihuolto
- pankki-, vakuutus- ja rahoitusjärjestelmä
- logistinen ketju (maa-, meri- ja ilmakuljetukset mukaan lukien satamat, lentokentät ja muut tärkeimmät terminaalit)
- kansainvälinen ulottuvuus: yhteiskunnan jälleenrakennustoimet kriisinhallintaoperaatioissa, jota tuetaan kehitysapupolitiikalla

3. Henkinen kriisikestävyys sekä päätöksentekokyvyn mahdollistava tilannetietoisuus

- informaatioympäristön hallinta (media)
- väestön toimeentuloturva, lääkehuolto, terveyden- ja sairaanhoito
- tilannekuva- ja tiedonvaihtojärjestelmät
- kansainvälinen ulottuvuus: humanitaarinen apu ja ihmisoikeudet

Osa-alueet tulisi integroida Comprehensive Approach (CA) -lähestymistavan periaatteiden mukaisesti kansallisista lähtökohdistamme, jossa kuvan mukaisesti CA on keskiössä olevana "liimana" sekä integroivana voimana toimintaperiaatteiden tasolla. Lähestymistavan ei-sotilaallista luonnetta, termistöä sekä ajattelutapaa tulee hyödyntää täysimääräisesti ensinnäkin siviilitoimijoiden sitouttamisessa ja toisaalta sotilaallisten suorituskykyjen innovatiivisemmassa soveltamisessa muiden viranomaisten tukena. Kaikilla tasoilla edellytetään ajattelutavan muutosta ennakoasenteissa eli siviilitoimijoilta sotilaiden hyväksyntää sekä sotilailta omassa suljetussa järjestelmässään suurempaa avoimuutta.

Integroivat toimenpiteet: kokonaisuomaanpuolustuksen toimijoiden yhteinen tilanteenarvio, yhden raiteen politiikka sekä YETT-ETO

Kivijalkana uuden ajattelutavan toteuttamiselle tulisi olla sektorin sisäinen ja yhteiset toimijat sitouttava tilanteenarvio strategisella tasolla, jossa keskeisimpien toimijoiden välillä päästäisiin yhteisymmärrykseen tilanteeseen vaikuttavista ja siinä huomioitavaista tekijöistä. Suunnitteluprosessin läpiviemisessä ja toimeenpanon seuraamisessa tulisi hyödyntää puolustusvoimien osaamista, järjestelmiä ja kapasiteettia operatiivisen suunnittelumallin mukaisesti ja kansalliseen varautumiseen räätälöitynä. Tämä on tarpeen erityisesti siksi, että juuri puolustusvoimilla on viranomaistoimijoista sekä kapasiteettia että tarvittavia teknisiä järjestelmiä asian toteuttamiseen. Luonnollisesti tarvittaviin turvaluokituksiin kiinnitettäisiin asianmukainen huomio. Suunnittelu tulisi panna toimeen jatkuvasti päivittyvänä ja rinnakkaisena suunnitteluprosessina sekä tarvittavien johtamisjärjestelmien tukemana operatiivisen tason toimijoiden kanssa.

Strategisen tason tulisi vastata kansainvälisen aspektin rinnakkaisesta suunnittelusta, mikä mahdollistaa operatiivisen tason yhteistyön ja käytännön toiminnan harjoittelun taktisella tasolla. Koulutus tulisi järjestää maanpuolustuskurssien tyyppisesti samalla sektorit ja etenkin operatiivisen tason toimeenpanijat huomioiden. Ylimmän poliittisen johdon sitouttamiseen tähtäävää strategisen tason kurssia tulee kehittää yhteisiä tavoitteita määrittäväksi sekä kansainvälisesti yhtenevän suunnittelun huomioivaksi kokonaisuudeksi. Samalla alueellisen tason maanpuolustuskurssit tulisi järjestää ennen kaikkea sektoreiden mukaan, ei ainoastaan maantieteellisen alueen kattavuus huomioiden. Myös tämä taso olisi YETT -uhkiin varautumisen osalta kansainvälisesti "avattavissa", jolloin kurseille voisi osallistua alan toimijoita esimerkiksi muista Pohjoismaista. Tämä palvelisi myös osaltaan kriittisen henkilöstön keskinäistä verkottumista. Sektoreiden välistä ristiinkoulutusta ja keskinäistä toimintaperiaatteiden tuntemusta tulee edistää kaikin käytettävissä olevin keinoin.

Kansainvälisen yhteistyön osaamispääomaa oli tässäkin hyödynnettävissä kansallisen koko-naismaanpuolustuksemme kehittämiseen.

II Toimenpidesuositus: Tutkimusohjelmien, doktriinin sekä asetettujen tehtävien perusteella kehitettävien suorituskykyjen tulisi noudattaa ns. ”yhden raiteen” politiikkaa, jossa käytännölliseen infrastruktuuriin tukeutuva henkilöstö, materiaali ja käyttö- ja toimintaperiaatteet integroidaan sekä kansalliset että kansainväliset vaatimukset huomioivaksi kokonaisuudeksi. Tällä hetkellä kansainväliseen toimintaan suunnatulle joukolle, hieman kärjistäen, joko kannibalisoidaan kotimaisilta toimijoilta materiaali tai hankitaan pikavauhtia ja suunnittelematta tarvittava kalusto. Kansainvälisessä toiminnassa on huomioitava omiin kansallisiin varautumisvaatimuksiin sopiva erikoistuminen, jossa erityistilanteisiin räätälöityjä sotilas- ja siviilikriisinhallinnan yhdistettyjä suorituskykyjä käytetään kansainvälisissä operaatioissa. Joukko voisi kantaa työnimeä YETT-ETO, eli YETT -erikoistoimintaosasto. Samanaikaisesti kehitysapupolitiikka sekä siihen suunnatut resurssit olisi kohdennettava tukemaan sotilas-siviilikriisinhallinnan päämääriä, jolloin YETT-ETO joukkojen toiminta kytkettäisiin kiinteämmäksi osaksi kehitysapupolitiikkaa sekä varojen asianmukaista käyttöä humanitaarisiin tarkoituksiin.

Kehitysapu tulee nähdä oleellisena elementtinä paikallisen väestön, infrastruktuurin sekä muiden yhteiskuntarakenteiden pysyväisluonteisessa kehittämisessä, joiden avulla ja kokonaisvaltaisen kriisinhallintastrategian mukaisesti puututaan ongelmien syvärankenteisiin pitkällä tähtäimellä. Samalla kunkin edellisessä kappaleessa mainitun sektorin kansalliset ydinosaat muodostaisivat YETT-ETO:n pohjalta kansainväliseen toimintaan kykenevän ydinjoukon, jonka ympärille olisi mahdollista lisätä muiden maiden vastaavaa suorituskykyä. On syytä pohtia, olisiko esimerkiksi Afganistanin naisvankilaan³ suunnattujen varojen väärinkäyttö voitu estää sisällyttämällä se humanitaaristen toimijoiden valvonnan piiriin, jolloin alueella oleva kriisinhallintajoukko olisi suojannut sitä osana tehtävänsä? Keskeistä olisi ymmärtää yhteisten toimien toisiaan tukeva vaikutus.

Historiallisia yhtäläisyyksiä osin sisältäen YETT-ETO sisältäisi strategista merkitystä omaavaa, poikkihallinnollista suorituskykyä siviilijohtoisena. Se sisältäisi

3 Toukokuun alussa 2009 uutisoitiin laajasti (mm. Helsingin Sanomat, Yleisradio, Etelä-Suomen Sanomat) Afganistanilaisessa naisvankilassa tapahtuneista kehitysapuvarojen väärinkäytöksistä. Kehitysapuvaroin rakennetussa naisvankilassa väitettiin pidetyn bordellia, ja Suomi lopetti välittömästi tukensa kohteeseen. Vaikkakin kehitysyhteistyön 600 Me:n kokonaisbudjetissa afgaanivankilaan käytetty 80 000 euroa on vähäinen summa, vaikuttaa tapaus omalta osaltaan väistämättä suuren yleisön luottamukseen kehitysapuvarojen oikeasta kohdentamisesta. Ks. esim. ”Vankilabordelli heittää pitkän varjon” <https://www.ess.fi/?article=235975>. [8.5.2009]

laajaan asiantuntijuuteen, monipuoliseen osaamiseen sekä avainsuorituskykyihin perustuvan verkottuneen yhteisön, johon kuuluisi modulaarisesti sekä kansallinen ydinelementti että kansainvälisiin operaatioihin kykeneviä osia. Moduulit koostuisivat asiantuntijapoolista eri aloilta yhteen koottuna esimerkiksi seuraavasti:

- yhteiskunnan huoltovarmuus ja kriittinen infrastruktuuri
- kulttuurinen ja antropologinen systeemianalyysi
- poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen, pelastuslaitoksen ja puolustusvoimien tiedusteluvoima, erikoisjoukot tai kyseisten alojen vastaavat ydinosaajat
- strateginen viestintä, informaatio- ja verkko-operaatiot sekä tilannetietoisuus
- humanitaarinen apu, neuvottelijat ja lainopillinen osaaminen (mukaan lukien kansainvälinen oikeus ja voimankäytön säännöstö)
- biometria, tartuntataudit, bio-kemiallisten uhkien torjunta

Korkeassa valmiudessa olevat moduulit harjoittelisivat sekä yhdessä että itsenäisesti, jolloin strategisesti tärkeään tehtävään suunnattava suorituskyky olisi joustavasti ja nopeasti käytettävissä. Kansainvälisissä operaatioissa YETT-ETO:oon olisi mahdollista liittää muiden maiden vastaavia moduuleita esimerkiksi Pohjoismaiden välillä. Luonnollisesti mahdolliset lainsäädännölliset esteet yhteistoiminnalle tulisi purkaa, sillä siviilien johtamana ei legitimitteettiongelmia pitäisi olla. Keskeistä YETT-ETO -joukoille tulisi olla kiinteiden organisaatorakenteiden vastaisesti jatkuvasti muotoaan ja toimintojaan kehittävä, itse synkronoituva ja oppiva organisaatio, jonka avulla muuttuviin uhkatilanteisiin on mahdollista adaptoitua.

Päätöksenteon hajauttaminen sekä strateginen viestintä osana yhteistä päämäärää

Organisaatorakenteet ja päätöksentekotavat kokonaisuutensa puolesta toimintatavassaan tulisi Comprehensive Approach -lähestymistavan mukaisesti sopeuttaa uudenlaiseen toimintakulttuuriin, jossa rohkaistaan aktiiviseen tiedonvaihtoon vaakatatasolla organisaatiotasojen välillä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Päätöksentekovastuut esimerkiksi YETT-strategian velvoitteiden toimeenpanemiseksi olisi pyrittävä hajauttamaan niin alas organisaatorakenteissa kuin se käytännöllisesti on mahdollista. Ylimmän johdon keskeisimpänä tehtävänä on sitoutua asetettuihin päämääriin, vahvistaa organisaation oikeansuuntainen toiminta avoimella kaksisuuntaisella viestinnällä sekä olla valmiina säätämään toimenpiteitä asetettujen vaikuttavuuden kriteerien aktiivisella seurannalla.

Organisaatioille on saatava johtavaksi ajattelutavaksi "need to know only" ajattelutavan sijaan "need to share" eli tiedon aktiivinen jakaminen myös oman organisaation ulkopuolelle. Uudessa toimintakulttuurissa keskinäinen tiedon- ja resurssitilannekuvan sekä tulevaisuuden tavoitteiden vaihto edistäisi kaikkien toimijoiden päämäärien saavuttamista. Tällöin toimintaan tulisi uudenlainen painotus yhteistyön avulla aikaansaatuihin analyysihin, innovatiivisiin ratkaisuihin sekä kokemukseen perustuvaan intuitioon, jolloin vakiintuneiden prosessien ja teknologiavetoisten järjestelmien mahdollisia haittavaikutuksia itsenäiseen ajatteluun tai luovuuteen olisi mahdollista minimoida.

III Toimenpidesuositus: Kompleksisen toimintaympäristön on vastattava hajauttamalla päätöksenteko ja toimeenpanokyky mahdollisimman alas. Ainoastaan edellä mainitulla tavalla voidaan pyrkiä edesauttamaan monimutkaisten ja keskinäisriippuvien kriisien aikaista johtamistoimintaa tai siihen valmistavaa suunnittelua. Sitoutuminen ja vastuu on oltava ylimmällä tasolla, mutta päätöksentekokyky ja innovatiivisten ratkaisujen edistäminen määräävänä tekijänä alemmilla johtoportaille. Luonnollisesti toiminnan vapaus on rajattava tiettyyn suuntaan tapahtuvaksi, johon organisaatio alkaa itsenäisesti suuntautua.

Keskeistä sekä johtajille että eri johtoportaille on kyky sietää hetkellistä epävarmuutta ja luottaa toimeenpanevan keskijohdon kykyyn seurata annettuja suunta- viivoja. Oleellisena mahdollistajana ja myös esteenä yllä mainitulle toiminnalle on nykyaikainen tilannetietoisuuden edistämiseen käytettävä teknologia, jonka avulla valtaviin tietomäärien ja informaatiotulvan hallinta on tullut mahdolliseksi. Tiedon kokoamisesta ja käsittelystä on siirryttävä analysoidun datan välittämiseen. Mikromanagerointi sekä mekaaninen tapahtumien seuranta ovat kuitenkin toimintaa estäviä ja haittaavia tekijöitä, joiden negatiiviset vaikutukset tulee estää käsiteltävän tiedon analyysityökaluja kehittämällä sekä päätöksentekijöitä edellä esitettyihin periaatteisiin harjoittamalla.

Samalla strateginen viestintä on nostettava nykyistä merkittävämpään asemaan, jolloin oman vision viestintä suurelle yleisölle olisi muutettavissa passiivisesta aktiiviseen ja reagoivasta ennakoivaan. Ensinnäkin aktiivisuudella ja ennakkoinnilla olisi pyrittävä vastaamaan siihen nykyaikaisen informaatioympäristön haasteeseen, jonka nykyjärjestelmät tarjoavat marginaaliryhmien dis-informaation, vääristyneiden mielikuvien tai oman propagandansa välittämiseen. Kansainvälisessä toimintaympäristössä tämä on luonnollisesti ollut jo pitkään arkipäivää ääri-ryhmien toimintamenetelmissä, mutta omalta lähialueeltamme vastaavia yhtäläisyyksiä voidaan hakea

esimerkiksi Viron ”pronssisoturi” -patsaskiistasta keväältä 2007.

Toisaalta nykyisessä informaatioympäristössä itse tapahtuman tai suoritteiden koko ja suuruus eivät välttämättä ole lopullisen vaikuttavuuden määrääviä tekijöitä, sillä merkityksettömältäkin tuntuvat teot tai asiat saattavat saada strategisen aseman kokonaisuudessa. Kokonaismaanpuolustuksen kansainvälisessä ulottuvuudessa tämä tarkoittaa pientenkin onnistumisten ja tapahtumien käyttämistä hyväksi kansallisen asenneympäristön muokkaamiseen meille edulliseksi. Internetin verkko-yhteisöjä sekä muita informaatioajan mahdollisuuksia on hyödynnettävä tämän hallinnonaloja yhdenmukaisesti läpileikkaavan sekä suurelle yleisölle suunnatun strategisen viestin perille saamiseksi. Jokainen YETT -viranomaisena on tässä tapauksessa strateginen viestijä ja sisäisenä kohderyhmänä yhtä tärkeä kuin ulkoinenkin.

Mikäli organisaatioiden tärkeimmät toimijat eivät tiedä oikeaa suuntaa ja tavoitetta toimillemme, kuinka luulemme sen välittyvän suurelle yleisöllekään halutussa muodossa? Strateginen viestintä on otettava samalla osaksi operaatioiden suunnittelua heti yhteisen tilannearvion alkumetreiltä, jolloin emme rakenna mediaoperaatioitamme varsinaisen fyysisen tapahtuman tai vaikuttamisen jälkeen, vaan teemme mahdolliseksi molempien yhteisvaikutuksen saavuttamisen.

Kansallisesti määritetty tavoitetaso kriisinhallintaoperaatioihin osallistumiselle

Vaikkakin kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan mukaiset operaatiot toimeenpannaan lähes aina monikansallisessa ympäristössä YK:n, EU:n, NATO:n tai esimerkiksi Afrikan Unionin aloittamien toimenpitein, tapahtuu lopullinen päätös osallistumisesta kuitenkin aina kansallisin ehdoin ja päätöksentekomenetelmin. Operaatiot eivät käynnisty ilman kansallisia päätöksiä joukkojen tai asiantuntijoiden lähettämisestä kriisialueelle. Jokaisella valtiolla on omat mekanisminsa päätösten saavuttamiseen lainsäädännöllisten ja jopa perustuslaillisten rajoitusten vallitessa. Reunaehdot asetetaan kansallisten poliittisten tavoitteiden ja käytettävissä olevien suorituskykyjen välisissä puitteissa, mutta miten aikakriittisessä tilanteessa varmistetaan edellä mainittujen tekijöiden oikeanlainen tasapaino?

Päätöksentekomekanismi tulee olla jokaisella kerralla samanlainen sekä kriittiset avainryhmät jo ennakkosuunnitteluvaiheessa mukaan sitouttava. Tilanteiden ei pitäisi tulla yllätyksenä, vaan kansallisten tavoitteiden sopivuus kulloiseenkin tapaukseen tai pyyntöön monikansalliseen operaatioon osallistumisesta tulisi olla selkeästi etukäteen mietittynä kokonaismaanpuolustuksen tavoitteita tukevaksi. Tavoitteen tulee sisältää muutakin kuin leikkisän lukusarjan ”1000 miestä, 100 miljoonaa euroa ja 10 operaatiota”, sillä edellä mainittu ei ole tavoite vaan varma keino päämäärättömään resurssien

ylitykseen. Kansallinen etumme tulee entistä voimallisemmin olla toimintaa määräävä tekijä.

Selkeiden kansallisten sotilas- ja siviilialojen suorituskykyjen kehittämiseen, kotimaan kansallisen varautumisen kohentamiseen sekä taloudellisiin kehyksiin sidotut päämäärät, jotka luonnollisesti ovat ylimmän valtionjohdon hyväksymät, ovat omiaan myös edesauttamaan poliittisten päätöksentekijöiden toimintaa kansainvälisen kriisin ollessa käsillä. Mikäli tavoitetasoille saadaan laajempikin parlamentaarinen hyväksyntä, kuten Suomessa usein on tapana ollut, on myös seuraavan hallituksen helpompi sitoutua käynnissä oleviin operaatioihin eikä kansallisesti noloihin tai yllättäviin joukkojen poisvetoihin hallituksen vaihtuessa jouduta turvautumaan. Suomella olisi näin selkeä linja ja ennalta määritetty ambitiotaso, jota vaativimpiin, kalliimpiin, kaukaisempiin tai riskialttiimpiin operaatioihin ei osallistuttaisi. Aina-kin riskit olisivat paremmin tiedostettuina sekä poliittisille päättäjille ratkaistaviksi esiteltävissä. Alustavia tavoitteita erilaisille osallistumisperiaatteille on hahmoteltu **liitteessä**.

Otettaessa sotilas- ja siviilikriisinhallinnan kokonaisuuteen Comprehensive Approach periaatteiden mukaisesti humanitaarinen toiminta kansalaisjärjestöineen mukaan, voidaan hahmotella kansallisesti uudentyypistä lähestymistapaa myös kriisinhallintabudjointiin. Siinä voitaisiin ensi kerran harkita sotilaallisten kriisinhallintaresurssien sekä kehitysapurahojen kokonaisvaltaista ja toisiaan paremmin tukevaa käyttöä. Mikäli esimerkiksi Pohjoismaiden kesken olisi mahdollista saavuttaa kyseiseen toimintaan suunnatuilla joukoilla ja resursseilla vastaavat käytännöt, saataisi se merkittävästi edesauttaa toimien vaikuttavuutta, edistää päätöksentekokykyä sekä vahvistaa osallistujamaiden kansainvälistä painoarvoa yhteisrintamana.

Kyseessä olisi siten EU Battle Group -ajattelun laajentaminen Comprehensive Approach -hengessä koskemaan kokonaismaanpuolustuksellisia varautumistoimia, vaikka joukko ei olisikaan nykyisiä taisteluosastoja vastaavissa rotaatiovuoroissa. Samalla tulisi myös vailla sotilaallisia intohimoja tarkastella käytössä olevien sekä suunniteltujen resurssien tasapainoa sotilaallisten ja ei-sotilaallisten toimintojen osalta. Tämä pätee niin kansainväliseen kriisinhallintaan kuin kotimaan kokonaismaanpuolustukseen, joissa molemmissa taloudellisten, infrastruktuurin ja henkilöstöresurssien paino on voimakkaasti sotilaallisissa suorituskyvyissä. Tämä on toki luonnollista kalliin sotilasteknologian, alueelliseen puolustusjärjestelmäämme sekä puolustusvoimien suurten henkilöstömäärien takia, mutta avoimeen tarkasteluun lienee silti tarvetta.

IV Toimenpidesuositus: Määritetään selkeät ja yksiselitteiset kansalliset tavoitteet sekä ambitiotaso niin YK:n, EU:n kuin Natonkin puitteissa osallistuttaviin operatioihin. Tavoitteiden tulee olla mitattavissa sekä määritettynä yhteisen suunnittelu-prosessin tuloksena keskeisimpien sotilas-, siviilikriisinhallinta- ja humanitaarisen toimijoiden osalta sekä sisältää kokonaismaanpuolustustamme tai kansallista varautumistamme tukevat osa-alueet, taloudelliset tekijät ja toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioivat kriteerit. Tavoitteenasettelun tuloksena on muodostettava samalla arvio osallistumisen riskitasosta, joukolle määritettävistä kansallisista rajoituksista mandaattiin sitoen, osallistumiseen sitoutumisen aikajänne exit -strategioineen sekä kansallinen informaatio suunnitelma.

Lopuksi

Kuten tämä artikkeli on pyrkinyt osoittamaan, on Suomella erinomaiset lähtökohdat monikansallisen osaamis pääoman hyödyntämiseen oman kokonaismaanpuolustuksen suorituskykyjen sekä kansallisen varautumisemme kehittämiseksi vastaamaan 2000-luvun informaatioajan haasteisiin. Vastavuoroisesti Comprehensive Approach -kytkennät tarjoavat mahdollisuuden rakentavaan diskurssiin oman kansallisen puolustuksen ytimessä olevien ismien ja syvärakenteiden haastamiseksi.

Samoin kuin kokonaismaanpuolustus, myös Comprehensive Approach on tunnistettava ajattelutavaksi sekä eri toimintoja integroiviksi toimintaperiaatteiksi, ei prosessimaiseksi sarjaksi temppuja tai tekniikkaa, jotka takaavat onnistumisen voiton kaavan kriisin sattuessa. Oman kokonaismaanpuolustuksemme kantavana ajatuksena on ollut liittää viranomaiset, elinkeinoelämä ja omat kansalaisjärjestöt verkostomaiseksi kokonaisuudeksi, jossa voimavarat on suunnattu mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti sekä kustannustehokkaasti vastaamaan turvallisuushaasteiden moninaista kenttää. Tähän on pyrittävä myös jatkossa. On luontevaa laajentaa tätä omien elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseen tähtäävää toimintaperiaatetta yhä paremmin kansainvälistymisen mahdollisuudet huomioivaksi kokonaisuudeksi, joka samalla palvelee yhä asianmukaisemmin myös asetettuja poliittisia tavoitteita. Samanaikaisesti keskittymällä elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian toimeenpanon edellytyksiin sekä ottamalla huomioon uuden informaatioteknologian tarjoamat mahdollisuudet voidaan saavuttaa todellista ja arvioitavissa olevaa vaikuttavuutta.

LIITE: COMPREHENSIVE APPROACH: VAIKUTTIMET JA MAHDOLLISUUDET

Konstruktivismi/ Peruskysymykset	NATO	EU	YK	WHOLE OF GOV (kansalliset)
Comprehensive Approach (CA) taustavaikuttimet	<ul style="list-style-type: none"> - Turvallisuusparadigman muutos - Transformaation väline - Turvallistaminen interventiopolitiikan legitimoinnin keinona - CA- ”standardointi” omista lähtökohdista 	<ul style="list-style-type: none"> - Kollektiivisen identiteetin vahvistaminen Unionin sisäisistä lähtökohdista - Vaikutusvallan lisääminen kv- ympäristössä - Ei-sotilaallisten suorituskykyjen tehokkaampi käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> - Omien alajärjestöjen toiminnan yhdenmukaistaminen ja byrokratian vähentäminen - Tehokkuuden lisääminen sekä päällekkäisyyksien välttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kansallisten etujen ajaminen - Suvereniteetin säilyttäminen kansallisesti tärkeillä alueilla
Kollektiivisen Identiteetin rakenteiden perusta (Wendt) turvallistamisen näkökulmasta	<u>Yhteiseksi koettu kohtalo</u> Kylmä sota → Uudet uhat sekä globaali rooli kriisin-hallintaorganisaationa	<u>Samankaltaistuminen</u> <u>Keskinäisriippuvuus</u> Uusien uhkien turvallistamiskehityksen estäminen	<u>Yhteiseksi koettu kohtalo</u> <u>Keskinäisriippuvuus</u> Alaorganisaatioiden, sotilas- sekä humanitaaristen parempi yhteistointakyky	<u>Itsehillintä</u> Kansallisten etujen ajaminen tuotannon tekijöiden globalisoituessa
Mahdollisuudet Suomelle	<ul style="list-style-type: none"> *Viranomaisyhteistyöhön perustuvien kansallisten tekniikoiden vienti ja kehitys *Transatlanttisen suhteen ja Nato-option ylläpitäminen * CA- yhteistoinnilla osoitetaan kansallisessa diskurssissa Naton roolin muutos * Oman SA- kehittäjä ” - joukkojen suorituskykyjen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> * EU solidaarisuuslausekkeen toimeenpanon väline avun saamiseksi ja antamiseksi muille * Siviilikriisinhallinnan sekä siviilisotilas yhteistyön osaamisen esilletuonti ”alemman intensiteetin” operaatioissa → kansallisesti hyväksyttävämpiä 	<ul style="list-style-type: none"> * Muihin kuin aktiivisiin taisteluoperaatioihin osallistuminen (jälleenrakennus, humanitaarinen apu jne.), kokonaisvaltaisen KRIHA-strategian ”testaus” * CA periaatteiden edistäminen → turvaneuvostoon 2012-13/kansallinen etu 	<ul style="list-style-type: none"> * Viitekehys syntyväälle kahdenväliselle tai pohjoismaiselle yhteistyölle → kustannussäästöt * Kansallisten intressien edistäminen puolustusmateriaaliyhteistyö, varautuminen * Turvallisuuspoliittinen ”Signaali” ja osoitus potentiaalista
Haasteet Suomelle	<ul style="list-style-type: none"> - Standardeihin sitoutumisen kustannukset sekä ”poliittiset riskit” leimautumisesta osaksi Naton pyrkimyksiä - Sotilaallisten suorituskykyjen ylikorostuminen siviilikriisinhallinnan kustannuksella 	<ul style="list-style-type: none"> - Sitoutuminen EU:n kansainvälisen kriisinhallintaan ilman kansalliseen puolustukseen saavutettavia etuja → Nato EU-jäsenmaiden kollektiivisen turvallisuuden organisaationa. EU solidaarisuuslauseke ”tyhjä kirjain” 	<ul style="list-style-type: none"> - Päätöksenteon hitaus ja toiminnan byrokraattisuus - Ns. 2-luokan operaatiot eivät kehitä kansallisia suorituskykyjä - Ideologia vs. todellisuus - Operaatioiden hidas aloitus sekä exit-strategioiden puuttuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset lähtökohdat ja/tai intressit → voidaanko luottaa kriisitilanteessa? - Yhteistyön vähäisyys/puuttuminen Venäjän kanssa → eristääkö?

Lähteet

- “A Secure Europe in a Better World”. European Security Strategy (2003).
- “A Whole-of-Government Approach To Prevent, Resolve, and Transform Conflict”, U.S Department of State (2006), <http://www.state.gov/s/crs>. Viitattu 18.3.2009.
- Bashall, J 2009: Luento 4.–8.5.2009 YEK 54:n komentajuusopintojaksolla. Prikaatikenraali, UK Army.
- Burr, Vivien 2003: Social constructionism. Toinen painos.: London.
- Buzan, Barry, Wæver, Ole ja deWilde, Jaap 1998: Security - A New Framework for Analysis. Lynne Rienner: London.
- Coglianesi, Cary 2000: Globalization and the Design of International Institutions. Teoksessa Nye, Joseph 2000 (toim.): Governance in a Globalizing World. Brookings Institution Press: Washington, DC.
- Comprehensive Approach: Trends, Challenges and Possibilities of Co-operation in Crisis Prevention and Management”, Seminar Working Paper, Helsinki, 2008.
- Conflict and Compromise: UN Integrated Missions and Humanitarian Imperative, KAIPTC Monograpf No.4 (2006)
- de Hoop Scheffer, Jaap 2007: Managing Global Security at Risk. <http://www.nato.int/docu/speech/2007/s070907a.html>. Viitattu 29.11.2008.
- Draft EU Concept for Comprehensive Planning; Political-Military Group draft document (November 2005) sekä “Proposal for “A Military Perspective on a Comprehensive Approach for EU-led Operations at Theatre Level.”, European Union Military Staff, Brussels, 3.3.2009.
- Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan lausunto 11/ 2007.
- Erkkilä, Tero, Tiilikainen, Teija (toim.) 2008: Avain EU- käsitteisiin. Viides painos.
- Eskola, Jari, Suoranta, Juha 2000: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Osuuskunta Vastapaino: Tampere.
- Etelä-Suomen Sanomat. <https://www.ess.fi/?article=235975>.
- EU-UN co-operation in Military Crisis Management Operations: Elements of Implementation of the EU-UN Joint Declaration. Adopted by the European Council (17-18 June 2004). <http://ue.eu.int/uedocs/EU-UN.pdf>. Viitattu 8.10.2008.
- Floyd, Rita 2007: Human Security and the Copenhagen School’s Securitization Approach: Conceptualizing Human Security as a Securitizing Move. Human Security Journal, Volume 5, Winter 2007.
- Giegereich, Bastian 2008: European Military Crisis Management – Connecting Ambition and Reality. International Security Studies (ISS), Adelphi Paper 397.
- Graeger, Nina 2008: NATO, New Threats and Norwegian Security and Defence Policy. Luento 18.11.2008 Nordic Security -seminaarissa.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula 2003: Tutki ja kirjoita. 6.9.painos: Helsinki.
- Joenniemi, Pertti 2008: Implications of the Changing Conceptualizations of Security within the European Union. Luento 18.11.2008 Nordic Security -seminaarissa.
- Kaskeala, Juhani 2009: Puhe 14.1.2009. <http://www.mil.fi/puolustusvoimainkomentaja/4760.dsp>.
- Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, Addison Wesley Publishing Company 1979
- Kenttäohjesääntö Yleinen osa (2008)
- Kilcullen, David J. 2007: New Paradigms for 21st Century Conflicts. eJournal USA. <http://usinfo.state.gov/journals/itps/0507/ijpe/kilcullen.htm>.
- Kokonaismaanpuolustuksen Yhteensovittamisen Strategia 2007, Puolustusministeriö.
- Buzan Barry (1991) *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post Cold- War Era*, Harvester Wheatsheaf, London.
- Limnell, Jarno, Raitasalo, Jyri: Selonteko 2009 – Turvallisuuden uudelleenarviointia. MpKK:n strategian laitoksen julkaisusarja 4: työpapereita nro 29: Helsinki.
- Mero, Tuomo (2005) *Global Dangers and Future Threats*. Esiupseerikurssin tutkielma.
- MNE: The Comprehensive Approach Framework concept
- Multinational Experiment5: “Background reading for Comprehensive Approach seminar, Helsinki, June 2008.”
- Mutimer, “Beyond Strategy: Critical Thinking on the New Security Studies” teoksessa “Contemporary Security and Strategy”. Toinen painos.
- NATO Riga & Bucharest Summit Declarations 2008. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html>.
- Nato Handbook 2006: Brussels.
- Nordic Cooperation on Foreign and Security Policy, Proposals presented to the extraordinary meeting of Nordic foreign ministers, Oslo, 9.2.2009.

- Obama, Barack 2009: Inaugural address. http://www.yle.fi/tv/uutiset/uutiset/upics/obama_virkaanastujaispuhe.pdf.
- Pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen ohjelma 19.4.2007. <http://www.valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/hallitusohjelma-painoversio-040507.pdf>.
- Parmes, Rauli (toim.) 2007: Varautumisen käsikirja. Tietosanoma.
- Pekka Riipinen "Kokonaismaanpuolustuksen käsitteen kehityskaari osana Suomen kansallista turvallisuutta", PLM TPAK sihteeristö, 4.7.2008.
- Pöyhö, A. 2009: Luento 12.5.2009 YEK 54:lle strategian opintomatalla Naton päämajassa. *Prevention and Management*. Working Paper for Helsinki CAS seminar, 17 Jun 2008.
- Proposal for "A Military Perspective on a Comprehensive Approach for EU-led Operations at Theatre Level.", European Union Military Staff, Brussels, 3.3.2009.
- Puolustusvoimien vuosiraportti 2007. http://www.mil.fi/perustietoa/toiminnantuloksellisuus/pdf/Vuosiraportti_2007.pdf.
- Ravanti, J. 2009: Haastattelu 2.3.2009. Komkapt, sektorijohtaja, MSA-hankkeen projektipäällikkö, Merivoimien Esikunta, Johtamisjärjestelmäosasto, 2.3.2009. Haastattelija kaplt Tuomo Mero.
- Ries, Tomas 2008: The Emerging Security Environment and the Use of Military Force. Luento 17.11.2008 Nordic Security -seminaarissa.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006: KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Viitattu 11.08.2008.
- Schia, Niels Nagelhus, Ulriksen, Ståle: Multidimensional and Integrated Peace Operations. NUPI Working Paper 728. http://english.nupi.no/publikasjoner/notater/2007/multidimensional_and_integrated_peace_operations_a_discussion_paper_for_mne5.
- Sirén, Torsti 2007: Poissulkevat identiteettikäsitteet ja suvaitsemattomuus vakaan kehityksen uhkana -- Yhteiskuntateoreettinen näkökulma. Teoksessa Uudet Uhkat?, MPKK:n strategian laitoksen julkaisusarja 2 nro 37, toim. Mika Kerttunen, Helsinki 2007.
- Sisäisen Turvallisuuden Ohjelma "Turvallinen elämä jokaiselle" Sisäasianministeriö 2008.
- Sivonen, P, Heikka, H. (toim.) 2007: Kansainvälisen järjestelmän toiminnan ennakkointia vuoteen 2030.
- Stålhammar, Timo 2008: Luennot 25.-31.8.2008 MPKK:n kokonaismaanpuolustuksen harjoituksessa. Komentaja, Pääesikunnan suunnitteluosasto.
- Stubb, Alexander 2009: Puhe 16.4.2009. <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentId=162025&nodeId=32278>.
- Suomen Atlanttiseura 2009: Paneelikeskustelu 17.4.2009, Vanha Ylioppilastalo.
- The Comprehensive Approach: A Conceptual Framework for MNE5 (Draft Working Paper)*, Version 0.11, 18 Sep 2007
- The Comprehensive Approach: A Conceptual Framework for MNE5, U.S. Joint Forces Command Joint Concept Development & Experimentation*, 3/2008.
- The Joint Operating Environment: Challenges and Implications for the Future Joint Force*, US Joint Forces Command, Suffolk, VA, Nov 2008.
- Turvallisesti tulevaisuuteen – Puolustusministeriön strategia 2025 (2005)*.
- Turvallisuuspoliittisen seurantaryhmän raportti 08/2008*.
- Ulkoasianministeriön *Strategia: "Suomen Etu – Globaali Vastuu"*.
- UN Peacekeeping Overview*. Excerpts from the Report of the Secretary-General *United Kingdom, Austria and Finland non-Paper*, "Enhancing EU Civil- Military Coordination", (2005)
- Valtioneuvosto 2006: Valtioneuvoston periaatepäätös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasta 23.11.2006.
- Väyrynen Raimo ja Forsberg, Thomas 2008: Luennot 17.-18.11.2008 MPKK:n Nordic Security -seminaarissa.
- Visuri, Pekka 1997: Turvallisuuspolitiikka ja strategia: Juva.
- Weir, Erin A. 2006: Conflict and Compromise. UN Integrated Missions and Humanitarian Imperative. Kofi Annan International Peace Keeping Training Centre Monograph N:o 4, 2006.
- Wells, Gordon M. 1991: No more Vietnams: CORDS as a Model for Counterinsurgency Campaign Design.
- Wendt, Alexander 1999: Social Theory of International Relations. Cambridge University Press: New York.
- Yhdistyneet Kansakunnat (YK) ja Turvallisuuspolitiikka*. <http://formin.finland.fi>. Viitattu 18.3.2009.